

En trygdesvindler fra 1887

Av Arvid Løhre

Gamle brev og skriv i en hjemstedsamling kan mange ganger fortelle mer enn historien om posten, poststeder og postveier. Månedens brev fra 1887 forteller en slik historie.

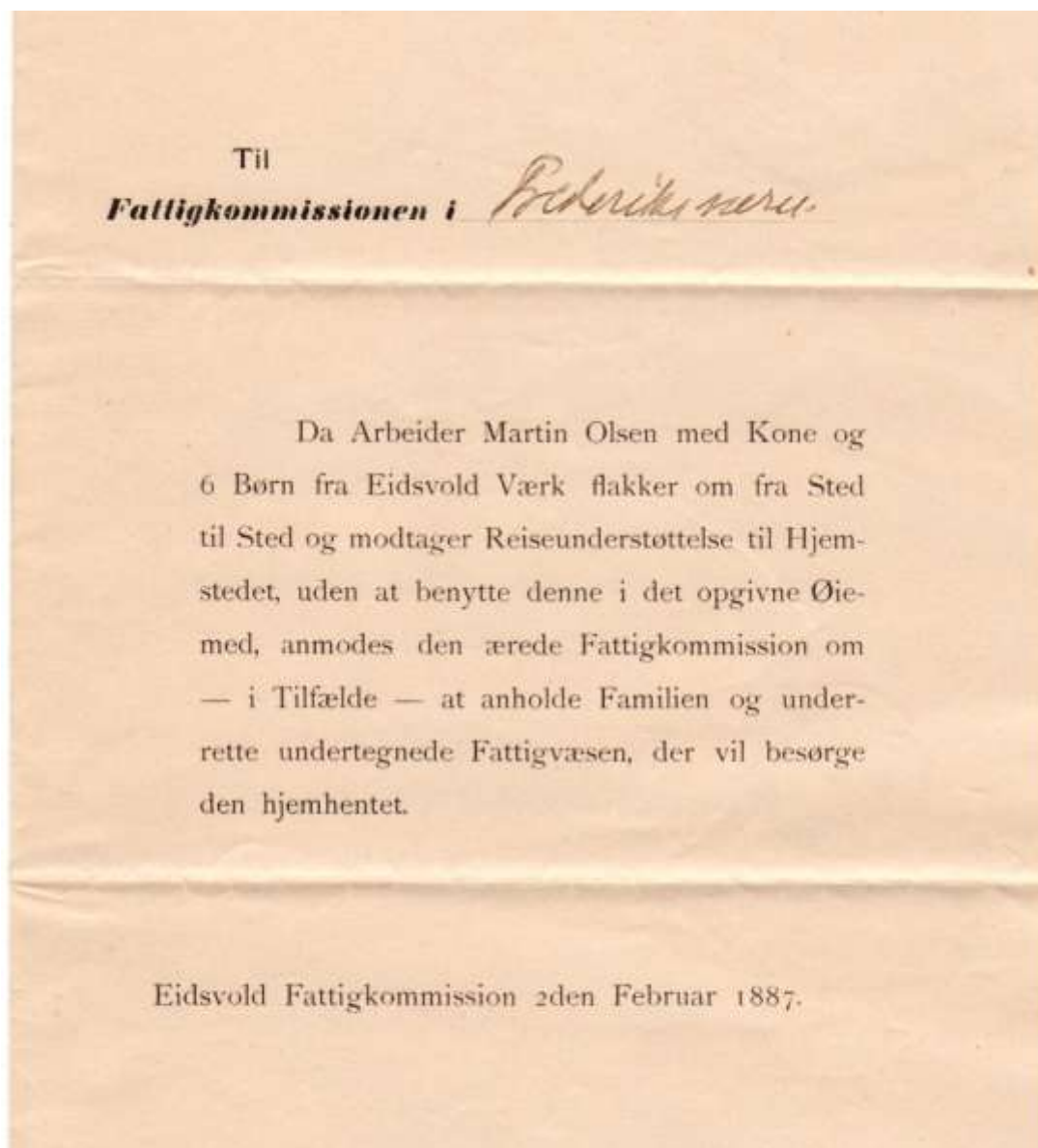
Langset poståpneri i Eidsvoll kommune ble opprettet 1. januar 1874. Den 1. april 1881 fikk det navnet Minne. I den anledning ble det tatt i bruk et TL-stempel med det nye navnet. Stempleet ble sendt fra Kristiania 5. mai samme år. Det er karakterisert som vanlig, og må ha vært i flittig bruk. På slutten av brukstiden er mye av den ytre stempelringen slitt vekk, slik den første illustrasjonen viser. Dette avtrykket, 18 VII 17, er for øvrig registrert i NK Postal 2011 som det sist kjente. Den 1. oktober 1918 skiftet poståpneriet navn til Minnesund.

Månedens brev er stemplet 30 år tidligere, 7 II 87, og på dette tidspunktet var avtrykket fremdeles helt og pent. Det er et trykt rundskriv i form av et brettet ark. På det som nedbrettet blir adressesiden er det påtrykt: "Fattigkommissionen i ..." og "Portofrit.". Portofriheten er attestert med en underskrift jeg ikke helt klarer å tyde, men det er sendt fra Eidsvold Fattigkommission, og adressert til Frederiksværn.

De første landsomfattende fattiglovene kom i 1845, da ble det skilt mellom bykommuner og landkommuner. Disse lovene ble avløst av fattiglovene av 1863, som gjaldt da dette skrivet ble sendt. Jeg er nødt til å spekulere litt da jeg ikke har lest denne loven. Jeg antar derfor at det er hjemkommunen som til enhver tid hadde ansvar for en innbyggers sosiale omsorg, slik vi ville sagt det i dag. Har man lest noen gamle portofrie brev, vet man at det mange ganger er en liten krangel mellom de forskjellige fattigkommisjonene om hvem som skal betale for navngitte personer.

Dette rundskrivet er enda mer direkte, og datidens lokale NAV-kontor navngir en trygdesvindler som utnyttet datidens system. Arbeider Martin Olsen med Kone og 6 Børn dro tydeligvis rundt i kongeriket og fikk utbetalt penger til hjemreise til Eidsvold herred. Men han reiste ikke hjem, han fortsatte med å ”flakke om fra sted til sted”. De var neppe særlig blide i fattigkommisjonen hjemme når de mottok krav om refusjon fra stadig nye steder. Tiltaket som ble iverksatt er gjengitt nedenfor. Av den trykte teksten går det fram at familien skulle anholdes, og så skulle nok Eidsvold sørge for å få dem hjem igjen.